

**ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

ПРОГРАМА
за работа на Институтот за акредитација
на Република Македонија
за 2009 година

Акт: ПР 2009

Содржина

I. Вовед

II. Цели на Програмата за работа на Институтот за акредитација на Република Македонија за 2009 година

III. Предвидени активности за реализација на Програмата за работа на Институтот за акредитација на Република Македонија за 2009 година

1. Национален систем за акредитација
2. Статус на акредитираните тела
3. Тековно работење
4. Човечки ресурси – постојано вработени
5. Човечки ресурси – пул на оценувачи
6. Меѓународна и регионална соработка
7. Билатерална соработка
8. Соработка со други институции во Република Македонија
9. Соработка со државни органи во Република Македонија
10. Промотивни активности
11. Инфраструктура за квалитет

IV. Фискални импликации

Согласно член 13 од Законот за акредитација (Службен весник на Република Македонија бр.54 од 10.07.2002 год.), Закон за изменување и дополнување на Законот за акредитација (Службен весник на Република Македонија бр.103 од 19.08.2008 год.) и член 14 од Статутот на Институтот за акредитација на Република Македонија (ИАРМ), Советот на ИАРМ на седницата одржана на 23.12.2008 година ја усвои Програмата за работа на ИАРМ за 2009 година и на Владата на Република Македонија и ја доставува за усвојување / донесување.

Програма за работа на ИАРМ за 2009 година

I. Вовед

Врз основа на Законот за акредитација ("Службен весник на Република Македонија", бр.54/2002, 103/2008 год.) се уредува основањето, организацијата и работењето на македонскиот институт за акредитација како јавна установа која ги врши работите и задачите на национално тело за акредитација, како и постапките за акредитирање врз основа на овој и други закони, и надзор над исполнувањето на барањата за акредитација.

ИАРМ е јавна установа и има својство на правно лице, а работите кои ги врши немаат за цел остварување на добивка.

Акредитационите постапки кои ги спроведува ИАРМ особено се однесуваат на акредитација на:

- лаборатории за тестирање и калибрација,
- медицински лаборатории,
- тела кои вршат сертификација на производи,
- тела кои вршат сертификација на системи за управување (со квалитетот, со животната средина, со безбедноста, со сигурноста)
- тела кои вршат сертификација на лица (персонал),
- тела кои вршат инспекција.

Акредитацијата е постапка со која формално се потврдува оспособеноста за извршување на одредени задачи. Со постапката за акредитација се опфатени лабораториите, сертификационите тела за сертифицирање на производи, системи за управување и персонал и инспекциските тела. Тие можат да бидат самостојни или составен дел на поголеми системи. Основа за работа во областа на акредитирање, тестирање, сертифицирање и инспекција се стандардите од серијата EN 45000 односно ISO 17000.

Акредитацијата се спроведува на барање на домашни и странски правни и физички лица, а се темели врз основа на Законот за акредитација и други закони и во согласност со барањата во соодветните национални, европски и меѓународни стандарди и документи на националните, европските и меѓународните организации.

Во принцип акредитацијата има доброволен карактер и на недискриминаторски начин е достапна до секоја странка која ќе поднесе Пријава за акредитација. За изведување на тестирање, сертификација и инспекција во регулирана област, акредитацијата е основа за добивање овластување од страна на министерствата.

ИАРМ членува и ја претставува Република Македонија во европските и меѓународните организации од областа на акредитацијата, соработува со нив и учествува во нивната работа.

Во август 2005 година, Владата на Република Македонија ја усвои „Националната политика во областа на акредитација“ со која се утврдени главните задачи и цели, како и начинот на финансирање и акциониот план за нејзино реализирање. Исто така, во Јуни 2007 година, Владата на Република Македонија ја усвои „Програмата за поттикнување на инвестиции во Република Македонија 2007-2010“ во која се дадени дел од активностите на ИАРМ.

Согласно со чл.13 став 1 од Законот за акредитација ("Службен весник на Република Македонија", бр.54/2002 год.), заради извршување на работите и задачите на ИАРМ, Владата на Република Македонија на предлог на ИАРМ донесува годишна програма за работа.

II. Цели на Програмата за работа на ИАРМ за 2009 година

Главна цел на ИАРМ е да се воспостави и примени систем на акредитација кој на телата за оцена на сообразност (сертификационите тела за сертификација на производи, системи, персонал, лаборатории за тестирање и калибрација и инспекциски тела) ќе им обезбеди доверба и компетентност и ќе придонесе да се намалат бариерите во трговијата за домашните производи (стопанството) на пазарите во Европа и светот.

За остварување на оваа цел ИАРМ:

- ги управува и координира акредитационите активности во Република Македонија следејќи ги европските и меѓународните принципи и пракса,
- менаџира при дефинирање на статусот (права и должности на пазарот на услуги) на акредитираните тела,
- ги промовира извештаите и/или сертификатите кои ги издаваат телата за оцена на сообразност акредитирани од ИАРМ и се залага за потпишување на договор за взаемно признавање во рамки на ЕА,
- развива соодветен процес и пракса за акредитација базирани на европските / меѓународните стандарди и упатства,
- активно соработува со европските и меѓународните организации за акредитација,
- постојано се залага за олеснување на глобалната трговија преку прифаќање на резултатите на акредитираните тела за оцена на сообразност,
- дава техничка поддршка на министерствата при имплементација на директивите,
- менаџирање во етапите на усогласување на документацијата на ИАРМ со законските, подзаконските и другите акти, и
- со својата работа се стреми да стекне поголема доверба кај заинтересираните страни.

III. Предвидени активности за реализација на Програмата

За воспоставување и одржување на ефикасен Национален систем на акредитација согласно Законот за акредитација ("Службен весник на Република Македонија", бр.54/2002, 103/2008 год.) и стандардот ISO/IEC 17011, потребно е да се реализираат следниве активности:

1. Национален систем за акредитација

Задача:	Воспоставување и одржување ефикасен систем на акредитација во Република Македонија согласно Законот за акредитација ("Службен весник на Република Македонија", бр.54/2002, 103/2008 год.) и стандардот ISO/IEC 17011
Мерка:	Систематска анализа на потребите за акредитација
Активности:	Активирање на сите расположливи потенцијали (оценувачи и експерти од Република Македонија, експерти и оценувачи од странство)
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">- Донесување на нов Закон за акредитација- Развој на соодветен систем за акредитација и оптимална организација согласно специфичните потреби на Република Македонија.- Експедитивност при изведување на процедурата за акредитација од пријава до доделување на сертификат за акредитација.

2. Статус на акредитираните тела

Задача:	Дефинирање на статусот на акредитираните тела во законската регулатива во Република Македонија. Еднозначно определени права и должности на акредитираните тела на пазарот на услуги во Република Македонија и пошироко.
Мерка:	Преземање водечка улога при дефинирање на статусот на акредитираните тела. Проучување на недоследностите во законските акти.
Активности:	Потпишување договори за соработка со Министерство за економија, Бирото за метрологија и Институтот за стандардизација, како и со други министерства.
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">- Нормално и непречено работење на ИАРМ- Зголемен интерес за добивање статус на акредитирано тело.- Нормално, непречено и еднозначно дефинирано работење на акредитираните тела на пазарот на услуги.

3. Тековно работење

Задача:	Покривање на трошоците за нормално работење на ИАРМ
Мерка:	Обезбедување на соодветни средства од Буџетот и од сопствени приходи
Активности:	<ul style="list-style-type: none">- Редовни надзори на веќе акредитираните тела, кој се вкупно 21 досега.- Завршување на акредитационата постапка (доколку се задоволени барањата на стандардите и на законските прописи) во уште 6(шест) тела за оцена на сообразност, до крај на 2008- Акредитација на нови тела врз основа на нивна поднесена апликација за акредитирање, очекувани 20 нови акредитации за 2009 година.- Набавка на нова компјутерска опрема за тековно работење и за опремување на Тренинг Центарот со компјутери и ентериер (работни маси, столици, ормани, работни табли и сл.)- Функционализација на Тренинг Центарот на ИАРМ

ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Предлог Програма за работа на ИАРМ во 2009 година
Акт: ПР 2009

	<ul style="list-style-type: none">- Реализација на веќе подготвените документи каде се опишани условите за квалификација на добавувачите на добра и услуги кои се дел од планот за набавка на ИАРМ, во рамките на BERIS проектот. Поточно потребна е набавка на следните компоненти: компјутерска и канцелариска опрема за тренинг центарот, софтвер за управување со податоци, обука и промоција на работата на ИАРМ.- Реализација на активностите кои се однесуваат на IPA проектот- Учество во CARDS, GTZ и TAIEХ обуки, како и учество на други обуки во организација на Европските комисији.- Потпишување на Протокол АСАА-РЕСА
Рок:	континуирано, во текот на 2009
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">- Нормално и непречено работење на ИАРМ- Комплетно подготвен тренинг центар- Нормално реализирање на Проектот BERIS, компонента MSTQ, подкомпонента – акредитација, активност - трансфер на знаење- Софтвер за управување со податоци (data management software)

4. Човечки ресурси – постојано вработени

Задача:	Оптимална организација, способна навремено да ги идентификува потребите за акредитација во Република Македонија и која ќе ги ангажира сите расположливи човечки ресурси од Република Македонија.
Мерка:	Едукација на вработените за ефективно спроведување на постапката за акредитација
Активности:	Отпочнување на користење на Проектот BERIS, компонента MSTQ, подкомпонента – акредитација, активност – трансфер на знаење
Рок:	Во текот на 2009
Надлежен за реализација:	ИАРМ во соработка со Владата на Република Македонија, Министерството за финансии, Министерството за економија и Светска Банка
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">- Обуки за новите вработени согласно барањата на стандардот ISO/IEC 17011 и упатствата на ЕА- Отпочнување со работа на Секторските комитети (шест)- Ефикасно и ефективно координирање на постапката за акредитација, како и подобрување на безбедноста и квалитетот на производите и услугите

5. Човечки ресурси – пул на оценувачи

Задача:	Доволен број на обучени оценувачи и експерти
Мерка:	Ангажирање на сите расположливи човечки ресурси од Република Македонија
Активности:	<ul style="list-style-type: none">- Обуки за оценувачи, како и на другите целни групи (регулатори, органи за надзор на пазарот, потенцијални клиенти)- Отпочнување на користење на Проектот BERIS, компонента MSTQ, подкомпонента – акредитација, активност – трансфер на знаење
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	Зголемување на бројот на оценувачи и експерти. Оценувањето да биде изведено со учество на најмалку 50% на домашни оценувачи, подобрување на безбедноста и квалитетот на производите и услугите

6. Меѓународна и регионална соработка

Задача:	Учество во работата на европските и меѓународните организации за акредитација и застапување на интересите на Република Македонија во нив.
Мерка:	Зачленување во IAF, потпишување на мултилатерален договор (MLA) со Европска соработка за акредитација
Активности:	<ul style="list-style-type: none">- Одобрување на документите (правилниците) од страна на советот на ИАРМ и поднесување пријава до ЕА за MLA- Подготовка и успешна реализација на оценката (peer evaluation) спроведена од страна на тим од оценувачи составен од ЕА- Како полноправни членки на ЕА и ILAC, задолжително е учеството на претставници од ИАРМ на двете годишни собранија на ЕА и двата состанока на MAC комитетот (ЕА - Multilateral Agreement Committee) и состаноците организирани од страна на ILAC во 2008 година.- За едуцирање на нашите кадри, како и за следење на најновите случувања во областа на акредитацијата во Европа, неопходно е учество на претставници од ИАРМ на работилниците организирани од страна на Комитетите на ЕА (Laboratory Committee, Certification Committee, Inspection Committee, Communication and Publication Committee).- За продолжување на меѓународната афирмација на ИАРМ, предвидено е аплицирање за членство во IAF (international accreditation forum), како и учество на претставник на ИАРМ на годишните собранија на ILAC во 2009 година.- Навремено плаќање членарина во ЕА и ILAC и останатите меѓународни организации каде членува и треба активно да учествува ИАРМ.- Отпочнување на користење на Проектот BERIS, компонента MSTQ, подкомпонента – акредитација, активност – учество на меѓународни случувања.
Рок:	Континуирано до целосна реализација
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">- Припреми за зачленување во IAF- Потпишување на договор за меѓусебно признавање на резултатите во рамките на ЕА (Multi Lateral Agreement - MLA)- Потпишување на договор за меѓусебно признавање на резултати во рамки на ILAC и IAF (MRA)

7. Билатерална соработка

Задача:	Воспоставување на соработка со релевантни институции од регионот (Босна и Херцеговина и Турција)
Мерка:	Предлог договори за соработка, припремени од страна на ИАРМ
Активности:	Да се воспостави соработка и потпише договор за соработка
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">- Реализација на Програмите за соработка со Акредитационите тела со кои што ИАРМ има потпишано Договори за соработка (Србија, Црна Гора, Албанија, Хрватска, Бугарија)- Размена на искуства, експерти и оценувачи на регионално ниво што ќе придонесе за изграба на ефикасен систем за акредитација во Република Македонија

8. Соработка со други институции во Република Македонија

Задача:	Соработка со Министерство за економија, Биро за Метрологија (БМ) и Институтот за стандардизација на Република Македонија (ИСПМ) и други релевантни институции
Мерка:	Потпишување билатерални договори за соработка со Министерство за економија, БМ и ИСПМ и воспоставување на соработка со други институции во областа на инфраструктура за квалитет
Активности:	Воспоставување на инфраструктура за квалитет согласно европските правила и пракса
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	<ul style="list-style-type: none">– Активно учество во работата на техничките комитети (ТК) на ИСПМ за донесување на национални стандарди од областа на акредитацијата– Користење на потенцијалите на БМ (за областите за кои е опремено) за обезбедување на следливоста со калибрација на мерната и тест опрема на лабораториите кои поднеле барање за акредитација.– Соработка со БМ во поглед на акредитација на лабораториите

9. Соработка со државни органи во РМ

Задача:	Акредитација - алатка при доделување на овластувањата
Мерка:	Остварување на соработка на ИАРМ со министерствата во делот на овластувањето (нотификација) на телата за оцена на сообразност
Активности:	Соработка на ИАРМ со министерствата во делот на овластување (нотификација) на телата за оцена на сообразност и соодветните органи за надзор на пазарот
Рок:	континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ во соработка со Владата на Република Македонија, надлежните министерства и органи за надзор на пазарот, а во доменот на своите надлежности
Цели кои треба да се постигнат:	- Отпочнување на користење на Проектот BERIS, компонентата MSTQ, подкомпонента – акредитација

10. Промотивни активности

Задача:	Промовирање на системот на акредитација
Мерка:	Промоција на ИАРМ во рамките на BERIS проектот Работилници Информатор Web – страна Медиумска кампања
Активности:	Февруари 2009, промоција на ИАРМ пред апликацијата за MLA (Multilateral agreement) со ЕА Работилници: 2 пати годишно Информатор: 2 пати годишно web-страница: континуирано ажурирање (македонска и англиска верзија)
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	Да се создадат услови во инфраструктурата за потпишување на MLA со ЕА.

11. Инфраструктура за квалитет

Задача:	Развој на Инфраструктура за квалитет
Мерка:	Обука на кадрите на ИАРМ во областа на инфраструктура за квалитет
Активности:	- Учество на семинари, работилници и симпозиуми организирани на национално и меѓународно ниво од областа на инфраструктура за квалитет.
Рок:	Континуирано
Надлежен за реализација:	ИАРМ
Цели кои треба да се постигнат:	- Да се подобри нивото на знаење на кадрите во инфраструктурата за квалитет - Обука на кадри согласно меѓународните ISO и EN стандарди од сериите 17000 и 45000 - Да се финализираат активностите кои се однесуваат на припремата на тренинг центарот и негово ставање во употреба

IV Фискални импликации

Потребните средства во вкупен износ од 17.910.000,00 денари, наменети за реализација на Програмата, се обезбедени во разделот 10001-Министерство за економија, буџетска програма 51-Институт за акредитација.

Институтот за акредитација на Република Македонија ќе достави извештај со финансиски показатели до Владата на Република Македонија за реализираната Програма, постигнатите резултати и образложение за евентуалните отстапувања од планираните активности, заклучно со 31.01.2010 година.

Оваа Програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во Службен весник на Република Македонија.

Број:
Датум:

Претседател на
Влада на Република Македонија

М-р Никола Груевски